

LIBER TERTIUS
COMMENTARIORUM
COMITIS JACOBI PICININI
FELICITER INCIPIT.

„ **I**llustri Braccianorum Imperatori A
 „ Scipioni Picinino Matthæus Capuanus Præfectus militaris felici-
 „ tatem. Hodie mane Sexto Calen-
 „ das Sextiles Alexander Sforcia-
 „ Dux militiæ inclytus, & Annibalis Impe-
 „ ratoris frater, cum omni exercitu, quem
 „ apud Laudum habebat, cumque Oppida-
 „ nis undique collectis, in Arcem terream
 „ Cavenagi, quam Balthitam incolæ appel-
 „ lant, se se viriliter contulit. Id cum no-
 „ bis foret cognitum, descendere omnes ab
 „ equis sine impedimento permisimus; mox
 „ præmissi pedites cum illorum pedicibus,
 „ datis acceptisque utrinque vulneribus, ita
 „ ut sit, manus aliquantisper conseruere. B
 „ Hanc pugnam brevi diremimus, delibe-
 „ raturi, hostemne invadere, an castra no-
 „ stra repetere deberemus. Multis placuit
 „ aggrediendi sententia, cum præsertim cer-
 „ nerent indubitam victoriam. Alii sedu-
 „ lè pernegare, ostendentes, non licere
 „ præliari milites absque Imperatoris, &
 „ Legatorum imperio, idque fuisse apud
 „ Romanos rerum Dominos in disciplina
 „ militari. Addebant propterea exemplum
 „ Manlii Torquati, qui victorem filium fe-
 „ curi percussit, quòd contra suum impe-
 „ rium hostis victor exstiterat, ostendens
 „ eam victoriam non sibi debitam, sed Sen-
 „ natui Populoque Romano fuisse. Sed cum C
 „ Joannem Polonum probare meam senten-
 „ tiam intelligerem, idest ut hostis invade-
 „ retur, nactus occasionem, ut saltem cum
 „ Sforcianis aliquantulum armattractaremus:
 „ placuit omnibus hæc sententia. Imus, ma-
 „ gnoque animo hostes invadimus. Ego in
 „ mea acie omnium primus, cui ex omnium
 „ consensu tradita erat hæc provincia, re-
 „ flecto primam hostis aciem, cui sequens
 „ succenturiata est; cum utraque nihil ipse
 „ veritus manum consero. Polonus interea
 „ collis iter tenet, ut hostem à latere, vel
 „ à tergo potius feriat. Alexander cautus
 „ magna cum parte sui exercitus illi obviam
 „ proficiscitur. Hic dum hostem, quicum D
 „ pugnam, debilitarier inspexi, continuo
 „ fortius nomine ac signo Braccianorum in-
 „ cumbo; Pontem, quem ipse hostis fortiter
 „ tuebatur, vi prætereo, & castra lato cam-
 „ po diripio. Itidem ceteri factitarunt. Hic
 „ hostes primum impedimenta omnia perdi-
 „ derunt, carros, mulos, & equos, argen-
 „ tum magni pretii; & vestes Alexandri,
 „ ac Petri Mariæ Sforciani Ducis direptæ
 „ sunt. Insuper spolia ferè omnium mili-
 „ tum; nam ex sex & decem aciebus qua-
 „ tuor & decem captæ ac direptæ sunt.
 „ Alexander has nunquam effugisset manus,
 „ nunquam mehercule evasisset, nisi illum

„ vulnerato equo fuissem persecutus. Hos
 „ acierum Præfectos, & magnæ existimatio-
 „ nis homines detentos adhuc habemus: Ja-
 „ cobum Placentinum, Guidonem Assisnum,
 „ Jacobum Petri Mariæ filium, & Joannem
 „ Alovissii Comitum natum, itemque alios
 „ Præfectos, & perstrenuos milites pæne
 „ innumerabiles: quin etiam mille Urbani,
 „ & Oppidani homines capti sunt pretio re-
 „ dimendi. Ego Alexandrum perpaucis
 „ fugæ suæ comitibus abiisse arbitror. No-
 „ stri milites adhuc hostem fugientem inse-
 „ ctantur. Satis jam satis. Honore meo ju-
 „ dicio, nomine ac gloria tua, o Scipio
 „ Imperator noster, fecimus. Si quid erit
 „ post hæc, illustre Imperium tuum literis
 „ meis passim certius reddam. Nos interea
 „ curabimus, ut Oppidum aliquod vel Ark
 „ saltem Laudensis agri nomine tuo in di-
 „ tionem Veneti Senatus deveniat. Vale,
 „ Imperator victoriosissime. Insuper Andreas
 „ Birago Vir quidem magnificus cum du-
 „ centis Scoppeteriis, ut vulgo appellant,
 „ in subsidium Alexandri festinabat. Is cum
 „ omnibus captus est: omnes à nostris veluti
 „ pecudes capiuntur. Auriga meus tres mi-
 „ lites, & unum Laudensem Civem captos
 „ tenet. Ferlinus Ducis Mediolani Bombar-
 „ derius captus & detentus est; habetur
 „ enim in ea arte præter ceteros singularis.
 „ Vale iterum.

C Has Capuani Literas dum in Latinitatem
 traducerem, Serenissime Rex, scrutatus ex
 Scipione, & ex eorum nonnullis, qui ei
 proelio interfuere, intellexi, quadringentos
 equos ex Alexandri copiis perditos, pedites
 verò numero sexcentos, ex equestri ordine
 milites XL. Alii quinque & viginti tantum
 captos, & equis asidentes, affirmant Impe-
 dimenta omnia direpta fuerunt. Hostium
 acies una & decem, Venetorum novem ma-
 gna cum electorum pedum copia: de re-
 pente invasi sunt: quamplurimi inermes in-
 venti, maximè Alexander ipse Dux: tam-
 dem viriliter victi cesserunt. Magnificus
 Andreas Birago, Joannes Alovissii Verme-
 Comitum filius cum Jacobo Petri Mariæ filio,
 Guido Assisnus cohorti pedum Præfectus,
 & Franciscus Spina, qui cum fratre aciei
 præerat cum . . . . . detenti sunt. Reliqui
 ex usu militaris disciplinæ ereptis spoliis,
 aut saltem equis, quibus victi insidebant,
 sola fide liberantur. Ex Præfectis nostris Po-
 lonus ense sub naribus fauciatus est. Brac-
 cius Nicolai de Fortebracciis clari Ducis fi-
 lius captus est, & alii quidam ex Equestri
 Ordine; milites secum perpauci. Tamen
 hujus victoriæ palmam ideo Scipioni tribuen-
 dam judicamus, quòd primi utriusque Ordinis
 milites stipendio suo conducti, hoc præ-
 lium